

การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

พรสวรรค์ เกิดโกคา

ผู้อำนวยการสำนักสังคมสงเคราะห์ กรมราชทัณฑ์

การเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังก่อนปล่อยเป็นการแก้ไขพื้นที่ผู้ต้องขังให้กลับเข้าสู่สังคมได้โดยไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ถือเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุด ถึงแม้ว่าจะปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำให้ดีเพียงใดก็ตาม หากขาดการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยที่มีประสิทธิภาพ การแก้ไขของกรมผู้ต้องขังที่ว่าดีแล้วนั้นอาจประสบความล้มเหลวได้ เนื่องจากผู้ต้องขังไม่ได้รับการปรับสภาพจิตใจปรับตัวให้เข้ากับสังคมภายนอก รวมทั้งไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมในด้านการศึกษาพัฒนาจิตใจ การฝึกวิชาชีพ การเตรียมการให้การสงเคราะห์ภายหลังปล่อย

จากการศึกษาวิจัยในต่างประเทศพบว่า ช่วงระยะเวลา ๙๐ วันแรก หลังจากผู้กระทำความผิดได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำ เป็นช่วงเวลาที่ยเสี่ยงต่อความล้มเหลวในการปรับตัวของบุคคลนั้นเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากผู้ต้องขังที่ถูกจำคุกเป็นเวลานาน ส่วนใหญ่มีความกังวลใจและความกลัวในการกลับคืนสู่สังคมภายนอกอีกครั้ง

อนึ่ง การที่ผู้ต้องขังใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำและทัณฑสถานเป็นเวลานาน ทำให้เกิดการเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับกฎ ระเบียบ วินัย ตลอดจนจนสภาพสังคมในเรือนจำ เมื่อได้รับการปล่อยตัวออกไปใช้ชีวิตในชุมชนและสังคมภายนอกจึงส่งผลให้ผู้ต้องขังไม่สามารถปรับตนเอง ให้เข้ากับครอบครัวและสังคมที่มีการปรับเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วได้ นอกจากนี้ผู้ต้องขังส่วนหนึ่งไม่มีอาชีพภายหลังพ้นโทษ จึงก่อให้เกิดการกลับมาก่อทำความผิดซ้ำอีก เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาดังกล่าวกรมราชทัณฑ์จึงได้ดำเนินการเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังก่อนปล่อยเป็น ๓ ลักษณะได้แก่

๑. กำหนดให้เรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศจัดทำโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ปีละ ๒ ครั้ง ให้แก่ผู้ต้องขังทุกคน ซึ่งในหลักสูตรของโครงการดังกล่าวประกอบด้วย การให้ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นต่อการเป็นอยู่ภายหลังพ้นโทษ เช่น การปรับตนให้เข้ากับสังคมภายนอก กฎหมายเบื้องต้นสำหรับประชาชนทั่วไป การปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมประพฤติ การฝึกวิชาชีพระยะสั้น เช่นการทำน้ำเต้าหู้ปาตองโก การทำกาแฟโบราณ เป็นต้น โดยเชิญวิทยากรภายนอกเข้ามาให้ความรู้แก่ผู้ต้องขัง นอกจากนี้ กรมราชทัณฑ์ยังได้จัดทำบันทึกข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือในการส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการตามโครงการ “สร้างอาชีพ สร้างคนดีสู่สังคม” กับหน่วยงานพันธมิตร จำนวน ๑๒ แห่ง ได้แก่ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กรมการจัดหางาน สำนักส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ธนาคารออมสิน สำนักงานบริหารการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน กรมคุมประพฤติ องค์การพันธกิจเรือนจำคริสเตียนในประเทศไทย บริษัทชายสี่ปะหมี่เกี๊ยว จำกัด และ ห้างหุ้นส่วนจำกัดลูกชิ้นหมูไทยอินเตอร์ พร้อมทั้งได้จัดอบรมให้ความรู้ในด้านธุรกิจให้แก่ผู้ต้องขังที่สนใจในการประกอบธุรกิจ โดยมีวัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้พันโทษได้มีแนวคิดในการประกอบธุรกิจ เช่นการคิดคำนวณต้นทุน กำไร เทคนิคในการแสวงหาแหล่งทุนในการประกอบธุรกิจ ซึ่งหน่วยงานพันธมิตรได้ร่วมเป็น วิทยากรอบรมผู้ต้องขังในเรือนจำ/ทัณฑสถานในเขตกรุงเทพและปริมณฑล

๒. กรมราชทัณฑ์ได้จัดตั้งศูนย์เตรียมการปลดปล่อยจำนวน ๑๐ แห่ง ได้แก่

๒.๑	เรือนจำชั่วคราววังตะกุก	จังหวัดนครปฐม
๒.๒	เรือนจำชั่วคราวเขาน้อย	จังหวัดน่าน
๒.๓	ทัณฑสถานเปิดหนองน้ำซุ่น	จังหวัดนครสวรรค์
๒.๔	เรือนจำชั่วคราวเขาพลอง	จังหวัดชัยนาท
๒.๕	เรือนจำชั่วคราวแค่น้อย	จังหวัดเพชรบูรณ์
๒.๖	เรือนจำชั่วคราวโคกคำม่วง	จังหวัดกาฬสินธุ์
๒.๗	เรือนจำชั่วคราวรอบเมือง	จังหวัดร้อยเอ็ด
๒.๘	ทัณฑสถานเปิดทุ่งเบญจา	จังหวัดจันทบุรี
๒.๙	ทัณฑสถานเปิดห้วยโป่ง	จังหวัดระยอง
๒.๑๐	ทัณฑสถานเปิดบ้านนาวง	จังหวัดพัทลุง

เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้ต้องขังทั้งในด้านการประกอบอาชีพ และการเตรียมความพร้อมทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ เป็นการแยกผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดี สามารถแก้ไขได้ออกจากผู้ต้องขังโทษสูง ให้ผู้ต้องขังได้มีโอกาสปรับตัวเข้ากับสังคมภายนอกได้ และยังเป็นการสร้างเชื่อมั่นให้กับสังคมในด้านความปลอดภัยและการดำรงชีวิต โดย ได้คัดเลือกผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษเข้าไปอยู่ในศูนย์เตรียมการปลดปล่อย และเน้นการฝึกทักษะ อาชีพด้านการเกษตร พร้อมทั้งได้จัดกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังในศูนย์ฯ ดังกล่าว

๓. กรมราชทัณฑ์ได้จัดตั้งศูนย์เตรียมความพร้อมก่อนปล่อยกรุงเทพมหานคร ณ เรือนจำกลางคลองเปรม โดยได้ย้ายผู้ต้องขังที่เข้าหลักเกณฑ์ออกทำงานสาธารณะนอก เรือนจำจากเรือนจำและทัณฑสถานต่างๆ โดยได้จัดอบรมในหลักสูตรเตรียมความพร้อม ก่อนปล่อย และฝึกอาชีพอิสระระยะสั้นให้แก่ผู้ต้องขัง เมื่อจบหลักสูตรแล้วได้ส่งให้ออก ทำงานสาธารณะนอกเรือนจำเพื่อเป็นการฝึกฝนการปรับตัวเข้ากับสังคมภายนอก และเป็น การทำงานชดใช้แก่สังคม

นอกจากนี้ บริษัท ห้างร้าน และโรงงาน ต่างๆ ได้แจ้งความประสงค์มายังกรมราชทัณฑ์ เพื่อ ขอรับผู้ต้องขังที่พ้นโทษเข้าทำงาน ซึ่งกรมราชทัณฑ์ ได้ดำเนินการคัดเลือกและแจ้งให้ผู้ต้องขังได้รับทราบ พร้อมทั้งให้ไปสมัครงานตามหน่วยงานดังกล่าว

การดำเนินงานด้านการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยของกรมราชทัณฑ์ที่ผ่านมา ถือได้ว่า ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่สิ่งที่เป็นปัญหา และอุปสรรคของผู้พ้นโทษคือการยอมรับและการให้ โอกาสจากสังคมภายนอก เพราะถึงแม้ผู้ต้องขังมี ความตั้งใจในการฝึกฝนในด้านอาชีพและตั้งใจที่จะ กลับตนเป็นคนดี เพียงใดก็ตาม แต่หากสังคมยังไม่ให้ การยอมรับ ไม่ให้โอกาส ก็อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ พ้นโทษหวนกลับมากระทำผิดซ้ำได้อีก

ปัจจุบันหน่วยงานภาคเอกชน ภาค ประชาชน ที่เข้ามาช่วยเหลือผู้พ้นโทษ ยังมีจำนวน ไม่มากนัก หากองค์กรภาคเอกชน สมาคม สโมสร

ชุมชน และประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือกิจกรรมด้านการเตรียมความพร้อม ก่อนปล่อยของกรมราชทัณฑ์ พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ผู้พ้นโทษในด้านต่างๆ มากยิ่งขึ้น ก็จะทำให้ผู้พ้นโทษได้มีทางเลือกและมีโอกาสที่จะกลับตนเป็นคนดี ไม่เป็นภาระของสังคมอีก ต่อไป

